

[Glensgård]

nisteren fremsætter det til efteråret. Det var en fornuftig tanke fra hr. Bernhard Baunsgaard. Dem burde der komme flere af.

Arne Bjerregaard (KrF):

Lad mig sige om dette forslag om forlængelse af fristen for restskatteindbetaling, at jeg allerede fra første færd har sagt, at ud fra en saglig vurdering ville det være forkert at stemme for sligt et forslag, men selvfølgelig kunne man ud fra en politisk vurdering måske, jeg havde nær sagt besnæres til at stemme for det, fordi det virker jo altid godt hos de kære skatteydere, hvis man siger: nu skal I ikke betale jeres restskat så hurtigt, hvis I vil forudbetale den. Nu får I længere respit. Altså kære venner, skatteydere, I kan få det udmærket, I kan oparbejde en stor restskat, og så kan I lade være med at betale renter af den i betydelig længere tid. Det ville være en fordel for mangfoldige skatteydere.

Jeg har sagt, og jeg vil stadig væk fastholde, at vi må lave vores skattelovgivning sådan, at man ikke skal spekulere i skattelovgivningen med hensyn til, hvorledes man kan omgå loven. Det var det, der ville være tilfældet, hvis man udsatte restskatteindbetalingen. Det er det, man ville nå frem til. På den baggrund har jeg ikke spor betænkelighed ved at stemme imod dette forslag.

Om ændringsforslag nr. 2 må vi selvfølgelig sige, at vi kan ikke have noget imod, at man forringer sit eget forslag, men selve lovforslaget må vi selvfølgelig vende os imod, fordi det er sagligt forkert. Det er kun politiske gags, der er i det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af lovforslagets tekst, §§ 1 og 2 i den nye affattelse og ændringsforslag nr. 1 angående titlen

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af beløbsgrænser).

(Lovforslag nr. L 231. Fremsat 3/5 78. Første behandling 9/5 78. Betænkning 17/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.30.

Mødet udsat kl. 12.07.

Mødet genoptaget kl. 13.30.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

I skrivelse af dags dato meddeler undervisningsministeren, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 3, at give

[Formanden]

folkettinget en *skriftlig redegørelse om Det centrale Uddannelsesråds rapport: U 90.*

(Redegørelse nr. X).

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 23. maj 1978 om Det centrale Uddannelsesråds rapport: U 90.

(Redegørelse nr. X).

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Indledning.

Den rapport om vore uddannelser, som nu foreligger for folkettinget og offentligheden, er blevet til med sigte på at danne grundlag for en debat om de kommende års uddannelsespolitik. Det centrale Uddannelsesråd har med rapporten om vort uddannelsessystem frem til 1990erne ud fra et helhedssyn fremsat en række uddannelsespolitiske ideer og forslag, som nu skal debatteres og eventuelt senere omsættes i praktisk politik. Rapporten er således et oplæg, som gerne skulle efterfølges af en folkelig debat og af politiske vurderinger og beslutninger.

Formålet med redegørelsen i folkettinget.

Regeringen har fundet det ønskeligt at give folkettinget en orientering om U 90. Vi har ikke før haft et sådant materiale til rådighed, idet den tidligere planlægning på uddannelsesområdet enten kun har vedrørt en del af uddannelserne eller har været led i en hovedsagelig økonomisk orienteret planlægning. Hvad enten man nu er kritisk eller rosende over for rapporten, repræsenterer den et forsøg ikke alene på et helhedssyn på vore uddannelser, men også på en vurdering af deres rolle i samfundsudviklingen.

Behovet for U 90.

En oversigt over hele vort uddannelsessystem og en samlet vurdering af dets problemer har vi hidtil savnet. Uddannelserne må ses i indbyrdes sammenhæng og som et hele, hvad angår den enkeltes livslange uddannelsesforløb. Og de må ikke mindst ses i sammenhæng med samfundsudviklingen.

Værdien af en fremtidsorienteret rapport som U 90 ligger i, at uddannelse er et spørgsmål om at dække behovet for viden og kunnen lagt ud i fremtiden. Derfor har man i U

90 opstillet forudsætninger om samfundsudviklingen frem til 1990erne. Denne udvikling kan vi i mange henseender ikke forudse, men vigtige træk er sandsynlige. Ikke mindst vil kundskabsmængden blive forøget og medføre krav til uddannelserne bl. a. med hensyn til udvælgelsen af undervisningsstoffet og de pædagogiske metoder. Samtidig er det sandsynligt, at kravene til de unges og de ældres almene orientering om samfundsforholdene vil vokse.

Der ser ud til at være to fremtrædende tendenser: På den ene side øges kundskabsmængden og behovet for specialisering – vi hører jævnligt om ledige job, som trods arbejdsløsheden ikke kan besættes, fordi ansøgerne savner de specielle kvalifikationer, som kræves. På den anden side stilles øgede krav til almen viden. Meget tyder på, at vi er på vej til et samfund, hvis vi ikke gør noget ved problemet, hvor A-mennesker er højt uddannede – og højt gagerede – specialister, mens B-mennesker er rutinearbejdere, der snævert set kun har behov for kort uddannelse. Regeringen agter at modarbejde denne klassificering af mennesker og vil derfor stille krav til uddannelserne, især om øget almen orientering om samfund og kultur. Dette problem er et af hovedemnerne i U 90.

Det centrale Uddannelsesråd – flertals- og mindretalsopfattelser.

I maj 1975 opfordrede jeg Uddannelsesrådet til at udarbejde en rapport om hele vort uddannelsessystem set i et fremtidsperspektiv. Synspunkterne i U 90 er rådets egne, og i parentes bemærket var Uddannelsesrådet allerede etableret, da jeg blev minister første gang.

I Uddannelsesrådet er repræsenteret et bredt udsnit af samfundsinteresser. Det består af 10 personligt udpegede medlemmer, indbefattet formanden, 4 formænd for sektoruuddannelsesrådene og 10 repræsentanter for en lang række organisationer, herunder arbejdsmarkedets hovedorganisationer og organisationer repræsenterende lærere, elever og studerende. Flere af de personligt udpegede medlemmer er oprindelig beskikket af de tidligere undervisningsministre Knud Heinesen og Tove Nielsen.

Ikke mindst repræsentationen af forskellige samfundsinteresser har ført til, at der i

[Undervisningsministeren]

rapporten i mange forbindelser forekommer mindretalsudtalelser. Det kan heller ikke undre, når U 90 beskæftiger sig med hele uddannelsessystemets udvikling frem til 1990'erne. Et bredt flertal, bestående af såvel personligt udpegede medlemmer som organisationsrepræsentanter, står imidlertid i hovedtræk bag rapportens synspunkter.

Sigtet med U 90.

Når jeg i 1975 bad Det centrale Uddannelsesråd om at udarbejde rapporten, skyldes det som nævnt et behov for overblik og vurdering af vort uddannelsessystem set i lyset af samfundsudviklingen. Hvad vil vi med vore uddannelser? Hvordan skal vi følge med i den internationale udvikling med hensyn til viden og kunnen? Er der en rimelig balance mellem uddannelserne, således at forskellige grupper i samfundet får deres uddannelsesbehov opfyldt såvel fagligt som kulturelt? Hvilke ressourcer bør vi afsætte til de forskellige uddannelsesområder?

Vi har i de seneste år forbedret vor uddannelsesplanlægning, men de enkelte uddannelsesområder er i løbet af 1960'erne og først i 1970'erne nok i nogen grad udbygget »stykkevis« uden en helt tilfredsstillende indbyrdes sammenhæng og måske også uden tilstrækkeligt fremtidsperspektiv. Ikke mindst på denne baggrund betragter regeringen U 90 som et værdifuldt grundlag for det videre arbejde. Men jeg vil gerne fremhæve, at det ikke betyder, at regeringen uden videre kan godtage alt, hvad flertallet bag U 90 anbefaler. U 90 er – som den foreligger – først og fremmest et udgangspunkt for en fortsat debat og fornyet udredningsarbejde. Den er ikke færdig. Debat og udredningsarbejde skal fremskaffe pejlemærker for de næste års forskning og planlægning.

Generelt kan jeg dog sige, at de væsentligste træk i flertallets forslag har regeringens principielle støtte, forstået således, at forslagenes gennemførelse må ske med hensyntagen til de erfaringer, der kan opnås ved gradvise, nye foranstaltninger og om fornødent forsøg – og naturligvis med hensyntagen til de samfundsøkonomiske muligheder og til de muligheder, der er for at få folkelig og politisk støtte til udbygningen.

Centrale politiske spørgsmål i U 90, der kræver en helhedsbetragtning.

Lad mig illustrere et hovedformål med U 90, nemlig de helhedsbetragtninger, som det er nødvendigt at anlægge på vort uddannelsessystem:

Rapporten foreslår, at voksenuddannelserne skal styrkes, især hvad angår inddragelse af nye befolkningsgrupper og uddannelsernes kvalitet. Det har mange foreslået tidligere, og tanken kan principielt støttes i regeringen. Men vi kan ikke gennemføre overvejelser i denne retning – herunder om udgiftskrævende foranstaltninger – uden at tage hele befolkningens uddannelsesmæssige status og behov op til vurdering. Fordelingen af ressourcer på de forskellige uddannelsesområder og sammenhængen mellem dem er netop et af hovedemnerne i U 90.

Et tilsvarende problem gør sig gældende med hensyn til forslaget i U 90 om at styrke uddannelserne i det 10.-12. uddannelsesar. Regeringen lægger vægt på, at dette gennemføres, således at praktisk taget alle unge – eventuelt med afbrydelser – tilskyndes til at skaffe sig en uddannelse af sammenlagt 12 års varighed – en uddannelse, som ikke skal være en rent skolemæssig uddannelse. Også her må en eventuel udbygning overvejes i en større sammenhæng. Udvider vi uddannelsesestilbuddene på 10.-12. uddannelsesstrin, må det overvejes, hvilke befolkningsgrupper disse tilbud skal henvende sig til – om det udelukkende skal være aldersgrupperne umiddelbart efter folkeskolens 9. år eller tillige de ældre aldersgrupper, der skal have mulighed for – med betalt arbejdsfrihed – at supplere deres uddannelse og indhente et eventuelt uddannelsesmæssigt »efterslæb«. Den sidste mulighed er jo langt den mest kostbare, og der er derfor grund til at overveje konsekvenserne for anvendelsen af vore uddannelsesressourcer.

Væsentlige problemer i det nuværende uddannelsessystem.

Udgangspunktet for U 90 er naturligvis en karakteristik af vore nuværende uddannelser og deres problemer. Jeg skal her kun pege på nogle få for regeringen særlig væsentlige problemområder.

[Undervisningsministeren]

Der er i 60erne og først i 70erne foregået en meget væsentlig udbygning af vore uddannelser. Der er sket strukturelle ændringer, f. eks. med oprettelsen af EFG, de erhvervsfaglige grunduddannelser, og antallet af elever og studerende har hidtil været voksende. Mange forbedringer er gennemført, men der er stadig uløste problemer, og – vel allervigtigst – der er opstået en ny situation på grund af arbejdsløsheden og ikke mindst ungdomsarbejdsløsheden, der har kastet et skarpt lys over de kortuddannedes problemer. Dette stiller nye krav til vort uddannelsessystem.

Hertil kommer, at 60ernes og 70ernes ekspansion nok må afløses af en vis opbremsning. Det indebærer ikke, at vi er afskåret fra at forbedre uddannelsernes kvalitet, men nok en kritisk betragtning på de totale ressourcer, der bruges til uddannelsernes og forskningsens vækst. Indtil for få år siden har vi i forholdsvis stærkt tempo kunnet udbygge vore uddannelser – nu må vi tage hensyn til beskæftigelsesmulighederne for de uddannede og til fordelingen af ressourcer på de forskellige uddannelsesområder inden for en ramme, der vel i alt væsentligt kun kan øges under forudsætning af en fortsat velstandsstigning.

Et af de forhold, regeringen lægger størst vægt på at ændre, er, at til trods for at flere får mere uddannelse end før, har vi stadig en omtrent uændret og alt for stor gruppe både blandt yngre og ældre, der ikke har modtaget en kompetencegivende uddannelse efter folkeskolen. Og vi har stadig, trods oprettelse af HF og andre nye uddannelser, en socialt set skæv rekruttering til de videregående uddannelser, der hidtil har været ensbetydende med senere opnåelse af bl. a. forholdsvis høje lønninger og sikre beskæftigelsesforhold.

Endvidere – hvilket U 90 f. eks. også peger på – er det et væsentligt problem, at skolens kontakt til samfundet og herunder til arbejdslivet ikke – trods mange gode intentioner – er på højde med, hvad mange vil anse for ønskeligt.

Meget af det, der er sagt i U 90, er sagt før i forskellige forbindelser. Det er ingen kritik af rapporten, for de vises sten finder man næppe inden for uddannelsespolitikken. Det nye og værdifulde er som nævnt forsøget på at skaffe overblik og på at se problemerne i sammenhæng.

En uddannelsespolitisk udfordring.

Dog er der i U 90 ét nyt træk, som regeringen må lægge særlig vægt på. Arbejdsløsheden – som jeg var inde på før – betyder også uddannelsespolitisk set en udfordring. Her vil jeg gerne pege på, at de uddannelsesaktiviteter, som er igangsat som følge af beskæftigelsesplanerne, er i tråd med anbefalingerne i U 90 om at tage utraditionelle uddannelsesmetoder i brug og etablere nye uddannelser, ikke mindst for at inddrage nye befolkningsgrupper. Disse aktiviteter vil kunne give erfaringer – f. eks. med produktionsskoler – der efterhånden kan få stor betydning for det øvrige uddannelsessystem.

I denne forbindelse vil jeg tilføje, at regeringen kan støtte det synspunkt i U 90, at uddannelsesforskningen vil være et vigtigt hjælpemiddel til vurdering af nye uddannelsesforanstaltninger – og i øvrigt også til vurdering af traditionelle uddannelser.

Ikke nødvendigvis skolemæssig uddannelse.

Jeg er helt klar over og vil gerne fremhæve, at i overvejelserne vedrørende forslagene i U 90 om udbygning af uddannelserne må der tages hensyn til, at uddannelse i dag på meget værdifuld måde sker i forbindelse med arbejdslivet – ved arbejds træning, ved efteruddannelseskurser og lignende. For at undgå misforståelser må det siges, at uddannelse naturligvis ikke udelukkende er noget, der foregår under skolemæssige former. Anden uddannelse og træning er mindst lige så påkrævet.

Hovedprincipper i U 90.

Blandt de hovedprincipper, der er lagt til grund for U 90, skal jeg nævne to ganske kort:

Opdragelse/holdningspåvirkning.

U 90 lægger vægt på, at uddannelserne og ikke mindst folkeskolen har opdragende opgaver. Uddannelserne skal medvirke til oplysning om og opdragelse til, som det hedder i U 90, samfundslivet, arbejdslivet, familielivet og fritidslivet. Nogle vil måske hævde, at opdragelse alene er forældrenes sag. Jeg vil gerne fremhæve, at for så vidt skolen skal opdrage, må det ske i det tættest mulige samarbejde med forældrene, som det også frem-

[Undervisningsministeren]

går af folkeskolelovens formålsparagraf. Opdragelsen er med denne tilføjelse en væsentlig opgave for skolen, som efter min opfattelse ikke kan være passiv over for de mange påvirkninger, som børn og unge udsættes for i dag uden for skolen. Alene underholdningsindustrien medfører en massiv påvirkning, som for mig at se kræver et passende modspil.

For en ordens skyld er det nødvendigt at tilføje, at flertallet bag U 90 ikke går ind for en ensidig ideologisk påvirkning i uddannelserne, en opfattelse, jeg ganske kan tilslutte mig. Lad mig yderligere tilføje, at friskoler og efterskoler med deres forskellige uddannelsesstilbud også for fremtiden vil kunne oprettes og også for fremtiden vil kunne få offentlig støtte som en ekstra mulighed for de forældregrupper, der måtte ønske særlige opdragelsesprincipper for deres børn. Kort sagt: gennemført – som vi har tradition for det her i landet – med mådehold, tolerance og i samarbejde med forældrene er den holdningspåvirkning, der forudses af flertallet bag U 90, milevidt fra de demagogiske formuleringer om den totalitære stat, som nogle deltagere i debatten i og uden for folketinget har hengivet sig til. Betegnelsen »formynderi«, som også er blevet anvendt, forekommer mig lige så overdreven og urimelig. De hastige forandringer, samfundet gennemgår, og de ændringer, det medfører, kan man ikke uden videre se bort fra, og problemerne, det medfører, forsvinder ikke, fordi man lukker øjnene eller lader være med at omtale dem.

Større lighed.

Et andet hovedpunkt i U 90 er ønsket om, at uddannelserne skal bidrage til større lighed i samfundet. Der bør være mere lige muligheder for uddannelse, og uddannelserne bør medvirke til udjævning af økonomiske forskelle og til at fremme ideer om lighed, f. eks. således, at vi undgår diskrimination på grund af køn og race. Der er tale om at fremme lighedsideal, som – vil jeg mene – er accepteret af hovedparten af befolkningen.

De enkelte uddannelsesområder.

Hvad angår de enkelte uddannelsesområder, skal jeg kort komme ind på nogle af forslagene i U 90:

Børnehaveklasser/folkeskolens første år.

Det centrale Uddannelsesråd foreslår – for rådsflertallets vedkommende – at det i begyndelsen af 1980'erne gøres obligatorisk for kommunerne at oprette børnehaveklasser i fornødent omfang. Senere, foreslås det, bør undervisningspligten udvides til at omfatte dette trin. Yderligere foreslås bl. a. en samordning af undervisningen i børnehaveklasser og de første skoleår. Regeringen overvejer i næste samling at stille forslaget om det første punkt, pligten for kommunerne til at oprette børnehaveklasser. Men hvad angår de andre forslag, som jeg har nævnt, mener regeringen, at erfaringerne må afgøre den videre udvikling. Lad mig her kun sige, at en vigtig begrundelse for flertallets forslag i U 90 for en udvidelse af undervisningspligten har været, at alle børn skal have samme skolestart. I princippet forekommer dette ønskeligt, men som nævnt må vi indhøste yderligere erfaringer og overveje, hvorledes en nedsættelse af alderen for undervisningspligtens indtræden kan gennemføres, når man samtidig skal respektere, at vi ikke har skolepligt i dette land.

Folkeskolen.

Hvad angår folkeskolen, har vi jo med folkeskoleloven af 1975 fået skabt et grundlag for det videre arbejde og forhåbentlig for en rolig udvikling. Hvad U 90 især foreslår, er, at der arbejdes videre med at »blødgøre« skemaplanernes brudstykkevis timeopdeling af et stort antal fag og med at skabe øget kontakt mellem skolen og samfundet, herunder arbejdslivet. Begge forslag kan regeringen i princippet støtte, men forsøg og erfaringer må afgøre, hvilke veje vi bør gå. Kontakten til samfundet rummer spørgsmål, som i praksis er vanskelige at løse trods god vilje. Det kræver ikke mindst samarbejde med erhvervslivet og de offentlige institutioner.

10.-12. uddannelsesår.

10.-12. uddannelsesår foreslås i U 90 – som nævnt før – udbygget med så tiltrækkende uddannelsesstilbud, at praktisk taget alle tilskyndes til at benytte dem – eventuelt med afbrydelser på grund af deltagelse i arbejdslivet. Regeringen har, som det vil huskes, senest i samlingen 1976-77 forelagt folketinget et forslag til principbeslutning om forsøg

[Undervisningsministeren]

med samordning af uddannelserne på disse trin uden at kunne opnå den fornødne støtte til en sådan principbeslutning. Jeg håber dog, at der må kunne skabes flertal for konkrete forslag, som regeringen måtte fremkomme med om udbygning og forsøg med en vis samordning under forudsætning af, at der er tale om frivillighed i uddannelserne på disse trin. Jeg kan på forhånd love, at fra den nuværende regerings side vil frivillighedsprincippet blive opretholdt.

Lad mig tilføje, at ikke mindst de sidste måneders store tilgang til gymnasierne har gjort overvejelser vedrørende 10.-12. uddannelsesår ekstra aktuelle.

Flertallet bag U 90 foreslår yderligere bl. a., at EFG udbygges, og at »mesterlæren« på længere sigt søges afskaffet. Jeg skal ikke lægge op til en debat herom nu, men vil dog gerne sige, at regeringen kan støtte yderligere udbygning af EFG.

I de videre overvejelser om 10.-12. uddannelsesår må der være to tungtvejende hensyn efter regeringens opfattelse. Det ene er hensynet til den gruppe unge, der nu ikke får en kompetencegivende uddannelse efter folkeskolen. Det andet er hensynet til de arbejdsløse unge, som bl. a. medfører behov for særlige uddannelsesforanstaltninger.

Videregående uddannelser.

Vedrørende de videregående uddannelser fremhæver U 90, at en vis adgangregulering fortsat bør finde sted de kommende år, og at der bør skabes muligheder for »tidlig« afgang med erhvervskompetence tillige med nye korterevarende uddannelser. Yderligere mener Uddannelsesrådet, at adgangvejene bør søges udvidet. Regeringen er enig heri og arbejder fortsat med disse spørgsmål, herunder ikke mindst med udbygning af de kortere videregående uddannelser af hensyn til de beskæftigelsesmuligheder, som disse uddannelser giver.

Voksenuddannelserne.

Voksenuddannelserne foreslås af flertallet bag U 90 – som allerede nævnt – yderligere udbygget, både den almene uddannelse og den prøveforberedende. Uddannelsesrådet lægger stor vægt på at inddrage nye grupper bl. a. ved opsøgende virksomhed. Vi har med »kursusloven« af 1977 fået et middel til ud-

bygning af enkeltfagsundervisning på folkeskole- og HF-niveau, ligesom deltagelse i enkeltkursus er under udvikling ved universiteter og højere læreanstalter. Endvidere er det under overvejelse at indføre »rekvireret undervisning« ved disse institutioner, således at bl. a. virksomheder og organisationer kan få muligheder for at efteruddanne medarbejdere mod dækning af omkostningerne.

På mange områder inden for voksenundervisningen er nye foranstaltninger på vej – det gælder således f. eks. oprettelsen i 1974 på forsøgsbasis af voksenpædagogiske centre for uddannelsen af lærere.

Et af de væsentligste spørgsmål i forbindelse med udbygning af voksenuddannelserne er efter regeringens opfattelse spørgsmålet om betalt arbejdsfrihed under uddannelse. Det er klart, at arbejdsmarkedets parter må spille en væsentlig rolle i de videre overvejelser herom.

Læreruddannelserne.

Om læreruddannelserne kan jeg kort sige, at U 90 foreslår en vis samordning bl. a. med sigte på at skabe større fleksibilitet i anvendelsen af lærere inden for de forskellige uddannelsesområder. Også dette forslag kan regeringen i princippet støtte, men udviklingen bør her ske gradvis under indtryk af erfaringerne.

Uddannelsesstøtten.

Uddannelsesstøtten er en væsentlig forudsætning for at udbygge uddannelserne, bl. a. således at lige muligheder for uddannelse kan opnås. Uddannelsesrådet har imidlertid ikke med U 90 stillet konkrete forslag under hensyn til, at jeg har opfordret rådet til at arbejde videre med dette centrale spørgsmål. Rådet vil fremkomme med en redegørelse i løbet af kort tid.

Ressourcer.

Har vi råd til at udbygge vore uddannelser yderligere? Uddannelsesrådet peger bl. a. på, at øget uddannelse i denne periode med arbejdsløshed kun i begrænset omfang vil kræve yderligere ressourcer. Der er arbejdsløse lærere på flere områder, og de arbejdsløse vil uden ekstra ressourcer i større omfang kunne anvende tiden til uddannelse i stedet for at

[Undervisningsministeren]

gå ledige. I øvrigt peger Uddannelsesrådet på mindre udgifter på grund af faldende elevtal i folkeskolens nye årgange og mener, at tiden er inde til en vis opbremsning på nogle uddannelsesområder. Dette er baggrunden for, at overvejelser over, hvilke uddannelser vi mest har behov for at udbygge, nu må finde sted.

Skal jeg sammenfatte regeringens syn på, hvilke uddannelsesområder der ud fra en helhedsbetragtning forekommer forfordelt med hensyn til ressourcer, og hvis udbygning af flere grunde må kræve særlige overvejelser i den kommende tid, må det blive to områder. De indtager en fremtrædende plads i U 90.

Det ene område er 10.-12. uddannelsesår, dvs. ungdomsuddannelserne, med særlig vægt på foranstaltninger i forbindelse med ungdomsarbejdsløsheden.

Det andet område er voksenuddannelserne, indbefattet spørgsmålet om muligheder for uddannelse med løn eller kun et mindre løntab.

Hertil kommer foranstaltninger vedrørende skolestarten, hvorom regeringen som nævnt overvejer at stille forslag i næste folketingssamling.

Central planlægning og »lokale initiativer«.

Når jeg så stærkt har fremhævet værdien af U 90 som vort første mere omfattende forsøg på helhedsbetonede planovervejelser inden for uddannelsesområdet, vil nogle måske hævde, at central planlægning af alle vore uddannelser som en helhed ikke alene er ønsketænkning, men også – hvis den var mulig – ville være uhensigtsmæssig og uønsket. Behovene for uddannelse er så forskellige og så afhængige af brugerinteresser, hævdes det ofte, at for megen central planlægning og styring vil være til skade for tilrettelæggelsen af uddannelserne i overensstemmelse med ønskerne i de forskellige befolkningsgrupper og erhverv.

Jeg vil hertil gerne sige, at en central planlægning, som U 90 af nogle er taget som et alt for vidtgående udtryk for, meget vel kan gå ud på, at lokale initiativer skal have gode muligheder for at øve indflydelse. Jeg vil endda sige, at det er meget vigtigt, at dette gøres muligt. Men et vist overblik og en vis sammenhæng må der nu engang til. Planlæg-

ning skal i hvert fald ikke klandres, så længe den tillader initiativer fra mange sider, hvad angår udformningen og gennemførelsen af vore uddannelser.

Internationale perspektiver.

Jeg vil gerne slutte med nogle bemærkninger om uddannelsesproblemerne ude i verden og hos os. OECD er netop nu i færd med at gennemføre en vurdering af danske uddannelsesforhold, og ikke mindst i den anledning får vi lejlighed til at se vor egen situation i et internationalt perspektiv. U 90 udgør en vigtig del af det materiale, som OECDs sagkyndige benytter – uden dog at være det eneste.

Uddannelsesproblemerne i de vestlige lande – og delvis i Østeuropa – rummer mange fælles træk. Kravene til specialiseret viden og kunnen øges, og der er et voksende behov for almen orientering af unge og ældre om samfund og kultur – for nu at bruge et kort udtryk. Og som et af de mest brændende problemer – såvel for de unge som for samfundets stabilitet – møder vi overalt i de vestlige lande ungdomsarbejdsløsheden, som forstærker det gamle problem, at de unge skal finde et ståsted i samfundet og tilværelsen. For et ståsted er jo langt vanskeligere at finde under den nuværende krise end normalt.

Disse problemer er som sagt kendt overalt i Vesten og for ungdomsarbejdsløshedens vedkommende helt akutte og alarmerende. Det er i denne forbindelse værd at nævne, at OECD i slutningen af 1977 offentliggjorde en rapport »Education Policies and Trends in the Context of Social and Economic Development Perspectives«, som skal drøftes ved OECDs undervisningsministermøde i oktober i år.

Denne rapport rummer bl. a. en række almene betragtninger over uddannelsessystemets videre udvikling, som genspejler tankegangen i U 90.

Til disse bemærkninger om de internationale perspektiver vil jeg gerne tilføje, at den nationale baggrund og herunder indretningen af uddannelserne er forskellig, og derfor må løsningerne være nationale. Gennem debat og forsøg må vi finde frem til vore egne løsninger ud fra vore egne folkelige og politiske forudsætninger.

[Undervisningsministeren]

Det videre arbejde.

Vi vil nu i de kommende måneder, håber jeg, få en folkelig debat i organisationer og i andre kredse om U 90. Det er sandsynligt, at der her i folketinget er både positive og negative synspunkter på U 90 som helhed og på de enkelte forslag. Jeg synes imidlertid ikke, at vi ved en alt for kategorisk stillingtagen her og nu skal grave skyttegravslinjer, der gør en frugtbar udvikling i debatten vanskeligt. Uddannelse er noget, folk selv skal ville, så derfor er det så vigtigt på dette område at få tilkendegivelser om, hvordan vore uddannelser bør indrettes de kommende år. U 90 er et ekperiment i dansk politik, som skal vise, hvilke retningslinjer i uddannelsesstrukturen vi kan få tilstrækkelig bred tilslutning til at realisere.

Med denne redegørelse til folketinget håber jeg at have uddybet formålene med U 90 og at have belyst regeringens foreløbige holdning til rapporten i store træk. Jeg håber, vi kan se frem til en debat i vide kredse, som kan styrke grundlaget for regeringens og folketingets fortsatte arbejde med vore uddannelser frem til 1990'erne.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeregistrering.

(Lovforslag nr. L 35. Fremsat 13/10 77. Første behandling 11/11 77. Betænkning 11/5 78).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden behandling af:

Forslag til lov om private registre m. v.

(Lovforslag nr. L 36. Fremsat 13/10 77. Første behandling 11/11 77. Betænkning 17/5 78).

Der var stillet 39 ændringsforslag i betænkningen

Uden for betænkningen var der stillet 4 ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Af *Lis Starcke* (DR), *Ib Christensen* (DR) og *Alfred Hansen* (DR):

Til § 2

1) *Stk. 2* udgår.

Til § 3

2) I *stk. 2, 3. pkt.*, udgår ordene »eller andres«.

Til § 4

3) *Stk. 3* udgår.

Til § 5

4) I *stk. 2* ændres »de sidste 6 måneder« til: »det sidste år«.

Bemærkninger.